

**КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФЕНОМЕН ДІАЛОГУ
В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРИ**

У статті розглянуто особливості культурної ідентичності, що стає інтегруючою формою самототожності особистості й суспільства в сучасному українському просторі та визначається творчим феноменом інтеркультурного діалогу.

Ключові слова: *культурна ідентичність, культуротворчість, інтеркультурний діалог.*

У період сучасних суспільних змін, які відрізняються радикальною трансформацією соціокультурних систем, люди відчувають розгубленість, невпевненість у майбутньому, втрачають надійні орієнтири. Усе це припускає суттєву трансформацію ідентичності: зміни попередньої і формування нової. Актуальність її дослідження визначається тим, що за своїм сутнісним змістом поняття ідентичності завжди відсилає до соціального оточення, завдяки якому людина набуває характерної індивідуальності й одночасно вступає у різноманітні зв'язки з іншими людьми, входить у групи, наділяється соціальною даниною. Потрібно зазначити, що в сучасному світі й сама культура двоїста, завдяки чому вона, з одного боку, постає як опора традицій і стабільності, як один з головних трансляторів цінностей, за допомогою яких ідентичність виступає і як тотожність, і як відмінність. А з іншого боку – саме сьогоднішня культура втягує людину в новаційні процеси, де народжуються нові цінності. Зазначене вище зумовлює вибір та актуальність теми культурної ідентичності, постановку проблеми дослідження культурної ідентичності як феномена діалогу в сучасному українському просторі.

Мета дослідження – проаналізувати специфічність культурної ідентичності, виокремити нові типи культурної ідентичності в сучасному просторі України, визначити культурну ідентичність феноменом сучасного інтеркультурного діалогу в українському просторі.

Аналіз проблем різних форм ідентичностей, кризи міжетнічного спілкування, що виникають під впливом глобалізації, знаходить плідне місце в проєктах з вивчення соціокультурних трансформацій сучасного світу таких українських учених, як: В. Андрюшенко, Л. Губерський, М. Михальченко, І. Курас, К. Бондаренко, О. Неменський, Я. Грицак, А. Никифоров, Є. Морозов та ін. Розробка проблем етнонаціональних ідеологій, питань щодо формування соціальних ідентичностей в сучасній Україні міститься у публікаціях таких вітчизняних дослідників, як: В. Степаненко, В. Кремень, Д. Табачник, В. Ткаченко, М. Вівчарик, С. Падалка, Ю. Римаренко, А. Пономарьов, О. Рафальський, М.Шульга й ін. У сучасних умовах української наукової думки існує плеяда видатних вітчизняних культурологів, філософів, мистецтвознавців (Н. Черниш, О. Ровенчак, Є. Зелінська, М. Козловець, Н. Ковтун, Є. Більченко), які досліджують трансформацію культурної ідентичності.

Незважаючи на помітний інтерес багатьох вчених до загальної проблеми ідентичності, питання, пов'язані з осмисленням культурної ідентичності як феномена діалогу в сучасному українському просторі, що має яскраво виражений культуротворчий потенціал, в сучасних умовах не отримали належного висвітлення в науковій літературі України й потребують подальшого поглибленого вивчення.

У попередніх публікаціях ми аналізували ідентичність, яка в загальному розумінні є усвідомленням людиною своєї приналежності до будь-якої групи [6; 7]. Але варто зазначити, що сучасне розуміння ідентичності як особливого соціально-культурного феномена пов'язане насамперед із працями Е. Еріксона й М. Кастельса [3; 13]. Під ідентичністю вони розуміють "процес конструювання індивідуального значення (meaning) на основі будь-якої культурної ознаки або набору культурних ознак, яким надається перевага над іншими джерелами індивідуального значення". Відтак, вчені визнають перевагу культурної форми в самототожності особистості.

Серед зарубіжних і вітчизняних дослідників сьогодні посилюються переконання, що практично всі сучасні ідентичності є соціокультурними за своїми ознаками, змістом і характером. Так, вітчизняні дослідники Н. Черниш і О. Ровенчак зазначають, що "ідентичності за своєю природою є переважно соціокультурним духовним утворенням і базуються на певних цінностях – стрижнях культури, роль яких у сучасному світі стала зростати. Соціокультурне поняття ідентичності синтезує культурні моделі та їх проєкцію на соціальні відносини" [12, 40].

В останні десятиліття зростає інтерес до вивчення міжособистісних комунікацій, що можливе за допомогою не лише експліцитно представленої, а й опосередковано вираженої імпліцитної інформації.

Сучасна українська дослідниця І. Карпова визначає, що здатність сприймати імпліцитну інформацію виникає у людей у міру формування картини світу та є ознакою високого рівня розвитку мислення. При цьому сприйняття у кожній окремо взятої людини індивідуальне, воно складається з багатьох чинників: соціально-культурного середовища, освіти, світогляду, особистого досвіду [2, 96]. Це підтверджує діалогічну взаємозумовленість сприйняття людиною імпліцитних смислів і сформованої культурної ідентичності.

Наведені вище приклади наукових досліджень про культурну ідентичність дозволяють нам говорити про те, що ця тематика завершує еволюційний етап свого наукового узагальнення у середовищі ресурспрофіциту.

Корінні соціально-економічні й соціально-політичні зміни, які відбуваються в Україні сьогодні, сильно впливають на сферу духовного життя, породжуючи, зокрема, такі масштабні й небезпечні явища, як розпад суспільства на окремі соціокультурні простори, втрату особистих і колективних форм ідентичностей, конфлікт етносів і поколінь. У цих умовах надзвичайно важливою стає здатність суспільства до забезпечення самозбереження, саморозвитку й системної цілісності. Сьогодні можна говорити про зміни ідентичності як на рівні суспільства й груп, які його складають, так і на рівні включення окремих суспільств до глобальної системи взаємодій. Україна ХХІ століття переборює приховану внутрішню межу "колективної людини" традиційного суспільства, щоб досягти соціокультурних характеристик "вільної індивідуальної людини" громадянської співдружності, оскільки новому, тобто громадянському суспільству, з його неоднорідною поліетнічністю потрібен і новий історичний тип особистості [7, 79].

Проте необхідно звернути увагу на дві особливості культурної ідентичності. По-перше – часткове усвідомлення, оскільки культурна ідентичність не завжди усвідомлюється або обговорюється в усій повноті своїх компонентів. По-друге – мінливість, адже культурна ідентичність включає в себе як стійкі, так і мінливі компоненти. За рахунок цього вона здатна на два основні типи змін: до модифікації, за якої її компоненти набувають більшого чи меншого значення щодо цілого, або до жорсткої трансформації, кризи, яка викликає радикальні зміни в одному чи декількох компонентах. З розвитком культури в цілому поступово змінюється й сама культурна ідентичність і з'ясовується, що культурна ідентичність є одним з механізмів, які забезпечують адаптацію людини до повсякденності, що швидко змінюється.

Культурне самовизначення є показником суб'єктивного зарахування себе до певного типу культури. Воно виражається в тому, що люди свідомо вибирають культурні зразки, які вони хочуть наслідувати в своєму повсякденному житті [6, 207]. Так, у традиційному просторі культурна ідентичність є наперед визначеною, стабільною і практично незмінною. Людина в традиційних суспільствах визначає своє місце як данину й отримує готові, сталі елементи для формування власної культурної ідентичності. У традиційній культурі основною функцією культурної ідентичності є пристосування людини та її входження до внутрішньої ієрархії клану, групи або колективу. Це сприймається як данина, не проживається й не постає проблемою для аналізу. І лише у виняткових випадках, пов'язаних з радикальною зміною способу життя, культурна ідентичність зазнає випробувань, змін або переживає кризу як незворотну трансформацію.

Ідентичність в інноваційній культурі проходить від класичної до модифікаційної моделі, набуває здатності до змін, модифікацій, але все ще зберігає досить жорстку структуру, а її основною функцією виступає забезпечення унікальності індивідуальності. У сучасному культурному просторі культурна ідентичність постає як симуляційна модель постмодерну. Під натиском суспільства в повсякденному житті, яке постійно ускладнюється, ідентичність втрачає стабільність, витончується до такої міри, що мислителі Постмодерну ставлять під сумнів це поняття, стверджуючи, що воно ілюзорне.

Представники Франкфуртської школи та Ж. Бодрійяр вважають, що сучасне раціоналізоване, бюрократизоване й замкнуте на споживанні суспільство, яке спирається на масову культуру, робить ідентичність фрагментованою або зовсім знищує її. Суб'єкт розпадається на незв'язані між собою фрагментовані сутності, він більше не здатен зазнавати тих хвилювань, які раніше породжувалися кризою ідентичності, оскільки більше не потребує ні глибинної, ні внутрішньої стійкості, до якої він ще прагне в епоху модерну. Фрагментоване, внутрішньо незв'язне й дискретне буття стає фундаментальною характеристикою культури постмодерну, яка, передусім, є масовою як у сфері досвіду, так і в плані творчості. Засоби масової інформації перетворюються в значущу силу, в Іншого, що подає на медіа-ринок ідентичності як продукт споживання. Масова людина й засоби масової інформації співіснують, поступово змінюючи й вдосконалюючи один одного.

Люди, сформовані в межах масової культури, неспроможні знати навіть свої бажання, а тому легко приймають ті, на які їм вказують. Полегшення, пов'язане зі симуляцією рішення, тобто з відмо-

вою від відповідальності за себе, створює передумови для подальшого використання готових оцінних міркувань як власних. Поступово інформація стає засобом управління: структурою, що здійснює в культурі масове зібрання "однотипних ідентичностей" для суб'єктів, пропонуючи готові форми (поведінки, реакцій, міркувань, принципів, цінностей тощо).

Імітація стає єдиним способом одночасного набуття культурної ідентичності. На відміну від справжньої, така ідентичність схильна до більш частих і радикальних модифікацій, які пов'язані з тим, що трансляція засобами масової інформації нових зразків для наслідування та ідентифікації – процес постійний. Масова культура привносить із собою і новий вид досвіду – симулятивний, не пов'язаний з реальністю, обставинами життя, який не вимагає особистого включення суб'єкта в діяльність. Головними характеристиками симулятивного досвіду є пасивність і рецептивність.

Для людини, яка належить лише галузі масової культури, набуття стійкої і незмінної культурної ідентичності-самості вже неможливе, оскільки потребує відповідальності за себе, рішень і зусиль, на які масова людина більше не здатна. Але вона знаходить вихід, створюючи тимчасовий зазор між симуляційними ідентифікаціями до мінімуму. Виникає фрагментований суб'єкт, основним завданням якого стає "склеювання" між собою різних ідентифікаційних шаблонів, що знаходяться в його "колекції". Поступово перехід від одного "образу" до "іншого" стає автоматичним, миттєвим і абсолютно безсвідомим.

XXI століття трансформує модель культурної ідентичності в кіберідентичність. Ідентичність більше не сприймається як здатність грати різні ролі в різних обставинах, як це було в масовій культурі XX століття, коли нормою вважалось вміння при переході з одного простору в інший час "переключити" себе, переключаючись з однієї соціальної ролі на іншу. Тепер це скоріше вміння одночасно, синхронно знаходитися в декількох просторах і ролях, утримуючи їх у такий спосіб, щоб не припускати помилок, тобто не випадати з обраних ролей, і в жодному з них не плутати самі ролі. Іншими словами, там, де в масовій культурі мала місце послідовність як просторово-часовий континуум, тепер виникає паралельність одночасностей. І тому мережева ідентичність може визначатися як сума розподіленої присутності.

Таку заміну реального досвіду віртуально-симулятивним називають "мораторієм", тобто не повною відмовою, а тимчасовим припиненням певної діяльності в соціумі. Людина, яка має кіберсимулятивний досвід розподілу уваги, здатна в реальності "скидати" зайву інформацію або засвоювати лише те, що належить до одного з її "ідентифікаційних модусів", відсікаючи ту інформацію, яка виходить за сферу її інтересів.

Досвід звільнення від зайвої інформації дозволяє також "скинути" як надлишкові також ті характеристики особистості, які раніше сприймалися сталими й визначальними для реального життя: біологічні, географічні, соціальні й мовні. Кіберпростір дозволяє приховати расову, етнічну, гендерну й вікову належність, стан здоров'я та сексуальну орієнтацію. Тобто всі біологічні характеристики особистості, значущі в реальному житті, девальвуються, а біологічний аспект культурної ідентичності майже повністю ігнорується. Географічне положення втрачає свою значущість через те, що кіберпростір обмежується скоріше мовними, а не територіальними межами. Але поширення англійської мови поступово перетворює підпорядковані їй мовні зони в домінуючі, поступово витісняючи інші національні мови. Прагнення до анонімності або до ігрової ситуації ретушує значущість професійної характеристики. Тому можна стверджувати, що мережеву ідентичність визначає включення до одних систем спільнот й уникнення інших, тобто належність до соціальних груп замінюється належністю до мережевих спільнот, переважно об'єднаних загальними дозвільними інтересами. Відтак, в основі кіберідентичності – соціальний і світоглядний аспекти. Нові способи сприйняття, які формуються при взаємодії з комп'ютером і мережею, за рахунок зниження стабільності й підвищення дифузії самості через підвищення адаптивності дають можливість суб'єкту впоратися з тим, що раніше спричинило б кризу. Це дифузія, яка є не кризою, а нормальним станом. Іншими словами, всі аспекти культурної ідентичності, які для реального життя становлять об'єктивну ідентичність, у кіберреальності втрачають своє значення в тій мірі, у якій зацікавлений користувач. І на основі суб'єктивної та соціальної ідентичності вибудовується нова, суб'єктивна трансформована культурна ідентичність, яка може частково переноситися з мережевого простору в реальне життя.

Такі сучасні типи культурної ідентичності виникають під впливом зростаючої взаємодії людини й новітніх технологій (ЗМІ, ПК, інтернету) і можуть належати до "трансформаційної" форми культурної ідентичності, сутність якої полягає у домінуванні суб'єктивних компонентів над об'єктивними.

Сучасна культурна ідентичність дозволяє говорити про Персоналістську модель особистості, яка відповідає глобальним тенденціям. Сучасна дослідниця Є. Сурова у своїй монографії "Глобальная эпоха: полифония идентичности" дає визначення Персоналістської моделі ідентичності, що вперше

розглядається з глобальних позицій як притаманна будь-якій сучасній культурній традиції. Ця модель заснована на тотальності образу Іншого, що виявляється у зв'язку з формуванням єдиного світового комунікативного та інформаційного простору. Стратегія цього типу ідентичності базується на уявленні "Ми-індивіда", тобто пропонує ідентифікацію складного порядку, що має особистісно-колективні основи [9]. Персоналістська модель особистості провокує появу кластерної форми соціокультурної організації. Кластер – це "осередок" соціокультурної організації мережевого суспільства, це комунікаційно-діяльнісна інтерсуб'єктивна мережева групова спільність із принципово рухомих кількісним індивідуальним включенням.

В іншій своїй монографії "Идентичность. Идентификация. Образ" Є. Сурова аналізує розвиток кластерних зв'язків, які формують групові взаємодії полілокального характеру. Межі таких товариств достатньо гнучкі, членство у них умовне й визначається включенням до реалізації "проекту". "Проект" передбачає єдність теми/ідеї, цілісність акції/процесу, спрямованість діяльності/дії групи. Правила для учасників "проекту" редагуються, а визначення цілісності групи здійснюється через нові форми презентативності. Саме на основі презентативності, видовищності, мобільності й проєктивності відбувається побудова "способу життя". Тому колективна ідентичність кластерного порядку може розглядатися з творчого погляду [10].

Дослідниця Є.Більченко центральною проблемою діалогічної культурології творчого суб'єкта визначає проблему культурної творчості як трагедії. Автор трагедією творчості називає протистояння Я (Автора) та Іншого (Читача). В межах проблеми культурної ідентичності творчого суб'єкта трагедія творчості розглядається як конфлікт між монокультурною та полікультурною типами ідентичності, що відповідає традиційним універсалістським та інноваційним партикуляристським культурам. Є.Більченко аналізує носії ідентичності: "... у монокультурній виступають культурні герої: "паломник" (динамічний тип мандрівника) і "хуторянин" (статичний тип осілого жителя). У культурах діалогічного, інноваційного типу "паломнику" відповідає "бродяга" (маргінал, номад), а "хуторянину" – "фланер" (середньостатистичний обиватель), що обидва є носіями полікультурної ідентичності. Подолати крайнощі уніфікації та релятивізації можливо за рахунок моделювання діалогічного суб'єкта як носія транскультурної ідентичності, проєкт якої виражає еволюцію самості в діалозі. Носієм такої ідентичності є діалогічний тип "героя" – "турист". "Турист" діє за тріадою міфологічного нарративу подорожі-ініціації: вихід (зачин), посвячення (кульмінація) і повернення (розв'язка). Ефективність "повернення" "туриста" до "своїх" залежить від глибини його занурення в топос Чужого (подвійна інкультурація як наслідок дії діалогу) [1].

Відтак ідентичність не притаманна свідомості від народження, вона завжди залишається незавершеною, постійно знаходиться "у процесі", безперервно "формується", тобто їй притаманний культуротворчий потенціал. А оскільки культуротворчість діалогічна за своїм характером, то й у формуванні культурної ідентичності ми схильні використовувати дискурсивно-діалогічний підхід, що походить із принципу інтерсуб'єктивності Я та Іншого.

Українська дослідниця Л. Озадовська у своїй монографії "Парадигма діалогічності в сучасному мисленні" констатує, що "... інтерсуб'єктивність – це структура суб'єкта, яка відповідає факту індивідуальної множинності суб'єктів і стає основою їх спільності та комунікації: саме завдяки їй трансцендентальне "Я" впевнюється в існуванні "Іншого". Інтерсуб'єктивність поширюється не тільки на відносини між людьми, а й на всі відношення взагалі" [4, 87]. Тому, як зауважує В. Хьосле, у філософії інтерсуб'єктивності вихідними мають стати метакатегорії. Це – (Es), "Я" і "Ти", відповідно об'єктивність, суб'єктивність та інтерсуб'єктивність [11, 214].

Проведений нами аналіз сучасного стану проблематики культурної ідентичності дозволяє визначити її місце не у процесі диференціації наукового знання, а вже у наступному стані – процесі інтеграції наукового знання. Його суть полягає в синтезі нагромаджених знань на фундаменті певної наукової платформи, яку і представлено у даній роботі. Отже, відповідно до дискурсивно-діалогічного підходу культурна ідентичність осмислюється як індивідуалізація через соціалізацію. Самореалізація як здатність особистості конструювати своє буття у взаємодії з іншими особистостями передбачає позицію власного відповідального вибору й проєктування себе в горизонт культуротворчості й визначає культурну ідентичність феноменом сучасного інтеркультурного діалогу в українському просторі.

Література

1. Більченко Є.В. Чужий. Інший. Близький. Філософія діалогу як філософія Третього: Монографія / Євгенія Віталіївна Більченко. – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 388 с.
2. Карпова И.Д. Скрытые речевые акты в межличностной коммуникации / И.Д.Карпова//Языковой курс в социальной практике: материалы Междунар. научно-практ. конф. – Тверь: Твер.гос.ун-т, 2013. – 320с.

3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс// Пер. с англ. под науч. ред. О.И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
4. Озадовська Л.В. Парадигма діалогічності в сучасному мисленні: монографія / Л.В. Озадовська. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2007. – 164 с.
5. Сосненко С.В. Эволюционные формы научных знаний/ С.В. Сосненко, Э.Ф. Садыкова, М.Г. Ваганов// Мир науки, культуры и образования: науч. журнал. – Горно-Алтайск, 2013. – № 4 (41) – С.307-309.
6. Сугрובה Ю. Ю. Громадянська ідентичність в сучасних умовах поліетнічної України / Ю. Ю. Сугрובה // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. праць Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – К.: Міленіум, 2011. – Випуск XXVII. – С.203-209.
7. Сугрובה Ю.Ю. Культурна ідентичність як інтегруюча форма самототожності й колективу в сучасному поліетнічному суспільстві України / Ю. Ю. Сугрובה // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2011. – №4. – С.77-81.
8. Сугрובה Ю.Ю. Современные формы объективации культуротворчества/ Ю. Ю. Сугрובה // Мир науки, культуры и образования: науч. журнал. – Горно-Алтайск, 2013. – № 4 (41) – С.314-316.
9. Сурова Е. Э. Глобальная эпоха: полифония идентичности / Е.Э. Сурова. – СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2005. – 396 с.
10. Сурова Е. Э. Идентичность. Идентификация. Образ: монография / Е.Э. Сурова. – Санкт-Петербург: Философский факультет Санкт-Петербургского государственного университета, 2010. – 268 с.
11. Husle V. Die Krise der Gegenwart und die Verantwortung der Philosophie. – Munchen, 1990.
12. Черниш Н. Варіації на тему ідентичності для соціокультурного оркестру / Н. Черниш, О. Ровенчак // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – К., 2007.– № 1.– С.33-49.
13. Эриксон Э. Детство и общество / Э. Эриксон // Изд. 2-е, перераб. и доп. Пер. с англ. СПб.: Ленато, АСТ, Фонд "Университетская книга", 1996. – 592 с.

References

1. Bilchenko E.V. Chuzhiy. Inshiy. Blyzhniy. Filosofiya dialogu yak filosofiya Tretogo: Monografiya / Evgeniya Vitaliivna Bilchenko. – K.: Vidavnitstvo NPU Imeni M.P. Dragomanova, 2010. – 388 s.
2. Karpova I.D. Skryityie rechevyie aktyi v mezhlichnostnoy kommunikatsii / I.D.Karpova//Yazykovoy diskurs v sotsialnoy praktike: materialy Mezhdunar. nauchno-prakt. konf. – Tver: Tver.gos.un-t, 2013. – 320s.
3. Kastels M. Informatsionnaya epoha: ekonomika, obschestvo i kultura / M. Kastels// Per. s angl. pod nauch. red. O.I. Shkaratana. – M.: GU VShE, 2000. – 608 s.
4. Ozadovska L.V. Paradygma dialogichnosti v suchasnomu myslenni: monografiya / L.V. Ozadovska. – K.: Vyd. PARAPAN, 2007. – 164 s.
5. Sosnenko S.V. Evolyutsionnyie formy nauchnyih znaniy/ S.V. Sosnenko, E.F. Sadyikova, M.G. Vaganov// Mir nauki, kulturyi i obrazovaniya: nauch. zhurnal. – Gorno-Altaysk, 2013. – № 4 (41) – S.307-309.
6. Sugrobova Yu. Yu. Gromadyanska identychnist v suchasnyh umovah polietnichnoi Ukrainy / Yu. Yu. Sugrobova // Aktualni problemy istorii, teorii ta praktyky hudozhnoi kultury: zb. nauk. prats Natsionalnoi akademii kerivnyh kadriv kultury i mystetstv. – K.: Milenium, 2011. – Vypusk XXVII. – S.203-209.
7. Sugrobova Yu.Yu. Kulturna identychnist yak integruyucha forma samototozhnosti osobystosti i kolektyvu v suchasnomu polietnichnomu suspilstvi Ukrainy / Yu. Yu. Sugrobova // Visnik Derzhavnoi akademii kerivnyh kadriv kultury i mystetstv: nauk. zhurnal. – K.: Milenium, 2011. – №4. – S.77-81.
8. Sugrobova Yu.Yu. Sovremennyye formy obektivatsii kulturotvorchestva/ Yu. Yu. Sugrobova // Mir nauki, kulturyi i obrazovaniya: nauch. zhurnal. – Gorno-Altaysk, 2013. – № 4 (41) – S.314-316.
9. Surova E. E. Globalnaya epoha: polifoniya identichnosti / E.E. Surova. – SPb.: Sankt-Peterburgskoe filosofskoe obschestvo, 2005. – 396 s.
10. Surova E. E. Identichnost. Identifikatsiya. Obraz: monografiya / E.E. Surova. – Sankt-Peterburg: Filosofskiy fakultet Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo universiteta, 2010. – 268 s.
11. Husle V. Die Krise der Gegenwart und die Verantwortung der Philosophie. – Munchen, 1990.
12. Chernysh N. Variatsiyi na temu identychnosti dlya sotsiokulturnogo orkestru / N. Chernysh, O. Rovenchak // Sotsiologiya: teoriya, metody, marketyng. – K., 2007.– № 1.– S.33-49.
13. Erikson E. Detstvo i obschestvo / E. Erikson // Izd. 2-e, pererab. i dop. Per. s angl. SPb.: Lenato, АСТ, Fond "Universitetskaya kniga", 1996. – 592 s.

Сугрובה Ю. Ю. Культурная идентичность как феномен диалога в современном украинском пространстве

В статье рассматриваются особенности культурной идентичности, которая становится формой взаимототожности личности и общества в современном украинском пространстве та определяется творческим феноменом интеркультурного диалога.

Ключевые слова: культурная идентичность, культуротворчество, интрекультурный диалог.

Sugrobova Y. Cultural Identity as the Phenomenon of Dialogue in Modern Space of Ukraine

The topicality of research is determined by the fact that the meaning of the concept identity always appeals to the social environment, due to which a man gets characteristic individuality and simultaneously establishes different relations with other people, enters groups, and becomes enriched in social experience.

Today foreign and native researchers strongly believe that practically all modern identities are sociocultural by their features, sense and character. Thus, the scientists determine the prevalence of cultural form in self-identification of personality.

Radical socioeconomic and sociopolitical changes which take place in Ukraine today strongly influence the sphere of spiritual life, causing generating such scale and dangerous phenomena as disintegration of society into separate sociocultural spaces, loss of personal and collective forms of identity, conflict of ethnic groups and generations. The new society of Ukraine of XXI century with its marked polyethnicity requires new historical type of personality.

The cultural self-determination is an index of subjective attributing of oneself to a certain type of culture. It is expressed in the fact that people consciously choose cultural standards which they want to inherit in their life. Identity in the innovative culture passes the way from classic to the modification model, gets the ability for changes, modifications, but still maintains rather rigid structure and its main function is to provide uniqueness of individuality. In modern cultural space the cultural identity comes forward as a simulation model of postmodernism.

The fragmented, internally not connected and discrete being becomes the fundamental characteristics of postmodern culture, which is primarily mass both in the sphere of experience and creative work. Methods of mass information turn into a powerful force, Another, a consumption product. A mass man and methods of mass information coexist, gradually replacing and improving each other.

The XXI century transforms the model of cultural identity into cyber identity. Identity is no longer perceived as the ability to play different roles in different circumstances, as it was in the mass culture of XX century. Now it is rather the ability to be simultaneously, synchronously in several spaces and play several roles. Such change of real experience into virtual-simulative allows to get rid of excessive information, "to throw down" excessive characteristics of personality which were before perceived as stable and determining for the real life: biological, geographical, social and linguistic. Cyberspace allows to hide racial, ethnic, gender and age belonging, state of health and sexual orientation. Hence, the author asserts that a network identity is determined by inclusion in some systems of network and exclusion from others, that is belonging to social groups is substituted by belonging to the network associations, mainly united by common leisure interests. In other words, all aspects of cultural identity, which for the real life present an objective identity, in cyber-reality lose the value to the extent to which the user is interested in it. And on the basis of subjective and social identity the new, subjective, transformed cultural identity is formed which can be partially transferred from the network space into the real life.

Such modern types of cultural identity occur under the influence of increasing interconnection of man and newest technologies (mass-media, PC, Internet) and can belong to the "transformed" form of cultural identity which essence consists in prevailing of subjective components over objective.

The author connects the main characteristics of cultural creativity in the space of new media with the consequences of universal availability of authorship, i.e., with absence of technical allowance for establishment of authorship. From the point of view of the researcher the basic reasons of transformation of user into author are self-affirmation, designation of own existence and aspiring to the social response. A lot of actions performed by users in the Network in a playing mode, i.e., for the sake of action itself without any pragmatic sense, confirm it. Such actions as, for example, "check in", "like", "retweet" does not create any information message but only denote the presence of user. The closed matrix of some decisions does not make the user the creator in the broad sense of this word, but leaves him the function of designer. Such actions in the Network, in contrast to behaviour in the real life/crowd, personify. To get a response, one should distinguish oneself, to designate one's personality. Modern cultural identity allows to speak about Personal model of identity which meets global tendencies.

Thus, identity is not inherent to consciousness from birth, it always remains uncompleted, it is constantly "being in the process", is permanently "being formed", i. e., the approach of cultural creativity is characteristic of it. And as the author affirms the dialogical character of cultural creativity, she uses discursive-dialogic approach in the formation of cultural creativity, that is explained by principle of intersubjectivity of I and Another.

According to this approach, the cultural identity is comprehended by Sugrobova Yu. Yu. as individualization via socialization. Self-realization as person's ability to construct own existence in cooperation with other individuals provides, according to the author, the position of own responsible choice and self-projecting to the horizon of cultural creativity and determines the cultural identity by the phenomenon of modern intercultural dialogue in the Ukrainian space.

Key words: cultural identity, cultural creativity, intercultural dialogue.